

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут педагогіки
Кафедра професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Обов'язкової освітньої компоненти

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ІНФОРМАТИКИ

**для підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

Галузь знань	01 «Освіта/Педагогіка»
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.09 Середня освіта (Інформатика)
Спеціалізація	-
Освітня програма	Середня освіта (Інформатика)
Факультет	Фізико-математичний

Укладачі:
доктор педагогічних наук, професор (б.в.з.) КОВАЛЬЧУК Валентина,
кандидат пед. наук, доцент БІРУК Наталія

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри професійно-педагогічної,
спеціальної освіти, андрагогіки та управління
“13” березня 2024 року, протокол № 17

Завідувач кафедри _____ Олена АНТОНОВА

УДК 378.371

Б

К56

Рекомендовано до друку Вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол №8 від 26 квітня 2024 року).

Рецензенти:

ШЛІХТА Ганна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету;

ОРЛОВА Ольга – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук КЗ "Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти" ЖОР;

МИРОНЧУК Наталія – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Педагогічна майстерність вчителя інформатики: інструктивно-методичні матеріали до лабораторних занять: для студентів спеціальності 014.09 Середня освіта (Інформатика) / укладачі: Ковальчук В., Бірук Н. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2024. 50 с.

Інструктивно-методичні матеріали складено відповідно до навчальної програми нормативної дисципліни «Педагогічна майстерність вчителя інформатики», вивчення якої передбачене освітньою програмою підготовки здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.09 Середня освіта (Інформатика).

Представлено теми освітньої компоненти, відповідні завдання до кожної теми, основна та допоміжна література, індивідуальні та самостійні завдання та інструктивно-методичні рекомендації до їх виконання, питання до екзамену.

Для викладачів та студентів – майбутніх педагогів.

© Бірук Н.П., 2024

© Ковальчук В.А., 2024

© ЖДУ ім. І. Франка, 2024

ВСТУП

Педагогічна майстерність вчителя інформатики передбачає поетапне та послідовне формування професійних знань, умінь й навичок, сукупності певних властивостей особистості та позицій, які й дозволяють педагогу творчо і продуктивно діяти.

«Педагогічна майстерність вчителя інформатики» є обов'язковою освітньою компонентою підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Середня освіта (Інформатика)», мета якої полягає у формуванні в здобувачів вищої освіти потреб професійного розвитку, підвищення професійної культури та педагогічної майстерності на засадах засвоєння технологій самоорганізації педагогічної діяльності.

Освітня компонента «Педагогічна майстерність вчителя інформатики» спрямована на формування здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої ланки освіти, умінь застосовувати набуті компетентності у практичній діяльності.

Розроблені інструктивно-методичні матеріали сприятимуть більш ґрунтовному засвоєнню принципів та підходів до організації сучасної освіти, набуттю навичок та прийомів прийняття управлінських рішень, адекватних умовам освітнього середовища.

ЗМІСТ

Лабораторне заняття № 1. Тема: Особистість вчителя інформатики. Сучасні вимоги до вчителя в умовах Нової української школи.	4
Лабораторне заняття № 2. Тема: Сутність та характеристика професійної педагогічної діяльності вчителя інформатики.	7
Лабораторне заняття № 3. Тема: Педагогічна дія як найменший елемент професійно-педагогічної діяльності. педагогічна ситуація і задача.	9
Лабораторне заняття № 4. Тема: Професійна майстерність вчителя. 3 історії розвитку теорії і практики педагогічної майстерності.	11
Лабораторне заняття № 5. Тема: Сутність та характеристика основних компонентів педагогічної майстерності.	12
Лабораторне заняття № 6. Тема: Педагогічна професійна культура та етика вчителя інформатики	14
Лабораторне заняття № 7. Тема: Компетентність вчителя інформатики у створенні розвивального освітнього середовища.	16
Лабораторне заняття № 8. Тема: Педагогічна техніка вчителя інформатики: сутність та характеристика компонентів.	18
Лабораторне заняття № 9. Тема: Внутрішня педагогічна техніка.	20
Лабораторне заняття № 10. Тема: Внутрішня педагогічна техніка. Техніка налаштування вчителя на публічну творчу діяльність.	21
Лабораторне заняття № 11. Тема: Зовнішня педагогічна техніка	23
Лабораторне заняття № 12. Тема: Педагогічний тренінг «Кроки до майстерності»	24
Лабораторне заняття № 13. Тема: Педагогічне спілкування: сутність, види, функції	25
Лабораторне заняття № 14. Тема: Труднощі професійного спілкування вчителя інформатики: бар'єри, конфлікти, шляхи вирішення.	29
Лабораторне заняття № 15. Тема: Булінг в учнівському середовищі: сутність, проблеми виникнення та шляхи подолання.	32
Лабораторне заняття № 16. Тема: Проблема булінгу в педагогічному колективі.	33
Лабораторне заняття № 17. Тема: Педагогічне партнерство вчителя інформатики з учасниками освітнього процесу.	35
Лабораторне заняття № 18. Тема: Реалізація проєктів партнерської взаємодії у діяльності вчителя інформатики з учасниками освітнього процесу.	36
Лабораторне заняття № 19. Тема: Організація індивідуальної роботи у професійній діяльності вчителя інформатики	37
Лабораторне заняття № 20. Тема: Організація групової роботи у професійній діяльності вчителя інформатики.	39
Лабораторне заняття № 21. Тема: Напрямки самопідготовки вчителів до педагогічної діяльності.	40
Лабораторне заняття № 22. Тема: Вивчення й діагностика особистісної і професійної компетентності майбутнього вчителя інформатики.	42
Лабораторне заняття № 23. Тема: Продуктивний передовий педагогічний досвід: сутність, вивчення та поширення	43
Лабораторне заняття № 24. Тема: Професійне самовдосконалення. Самоосвіта та самовиховання вчителя інформатики. Підсумкова модульна контрольна робота.	44
Критерії оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти	46
Питання до екзамену	48

ТЕМАТИКА ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ МОДУЛЬ 1. СУТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 1.

Тема: Особистість вчителя інформатики. Сучасні вимоги до вчителя в умовах Нової української школи.

Мета: ознайомити студентів з метою, завданнями і змістом освітньої компоненти; особливостями вивчення і проведенням лабораторних занять, вимогами та критеріями оцінювання; сформулювати інтерес до вивчення освітньої компоненти на основі використання теоретичних положень про особистість вчителя інформатики та практичного досвіду педагогічної діяльності.

Основні поняття: особистість вчителя інформатики, вимоги до вчителя інформатики, Нова українська школа.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Сутність і специфіка педагогічної діяльності вчителя інформатики.
2. Вимоги до особистості вчителя інформатики. Професіограма вчителя інформатики.
3. Етичні цінності й ціннісні орієнтації особистості вчителя

II. Практична частина

- Виконання вправ на професійну ідентифікацію.
- Моделювання педагогічної ситуації. Публічний виступ на тему "Я і моя професія".
- Робота у міні-групах. Скласти і обговорити приклади професіограм сучасного вчителя інформатики.

Рекомендована література

1. Елементи педагогічної майстерності [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.grinchuk.lviv.ua/referat/1/1099.html
2. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.
3. Козак І. І. Педагогічні основи красномовства : тези лекцій, таблиці, схеми : навчальний посібник / І. І. Козак. Вінниця : Едельвейс і К, 2012. 100 с.
4. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..
5. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.
6. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
7. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.
8. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с..
9. Семиченко В.А. Плекаємо педагогічну майстерність: навч. пос.. Вінниця: Планер, 2010. 674с.

10. Токарська О.А., Вербівський Д.С., Миклін О.В. Розвиток професійної компетентності вчителя інформатики в системі неперервної освіти : Навчально-методичний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2021. – 212 с.

11. Шовкун В. В. Професіограма сучасного вчителя інформатики. Modern problems and ways of their solution in science, transport, production and education'2016: proceedings of the International conference (SWorld, 7–14 June 2016). URL: <https://sworld.education/konfer43/132.pdf>

!!! Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.
- Організувати представлення підготовлених студентами практичних завдань по темі заняття.
- Провести обговорення і оцінювання представлених робіт.

Індивідуальні завдання

- Підготувати і провести обговорення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2019 року.

Завдання для кожного студента:

- Підготуватися до обговорення теоретичних питань.
- Законспектувати Концепцію реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2019 року.
- Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти (2020р.) щодо діяльності вчителя інформатики: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>.
- Підібрати вправи на професійну ідентифікацію та уявлень про педагогічну професію.
- Підготуватися до виступу на тему "Я і моя професія".

Рекомендації до виконання

На початку заняття викладач обговорює з студентами особливості вивчення освітньої компоненти «Педагогічна майстерність вчителя інформатики» і ознайомлює з специфікою проведення лабораторних занять, вимогами та критеріями оцінювання. Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та керує виконанням практичних завдань. Викладач виступає в ролі тьютора, допомагає аналізувати і узагальнювати, оцінювати результати виконаних завдань студентами.

Виконання практичних завдань студентами проводиться індивідуально і не обов'язково, щоб студенти оголошували індивідуальні результати для всієї групи. Обговорення отриманих результатів проводиться за бажанням.

Приклади практичних завдань.

Тест на схильність до педагогічної професії
(<https://studfile.net/preview/7838633/page:7/>)

«Інструкція: Нижче пропонується ряд якостей. "Приміряйте" їх на себе і оцініть ступінь їх виразності, виходячи з такої системи оцінок: 5 — так; 4 — в основному так; 3 — важко сказати; 2 — швидше за все — ні; 1 — ні.

1. Чи вважають інші, що ви людина образлива, вразлива у спілкуванні (у відповідь на критику, зауваження)?
2. Чи у вас довго зберігається у душі осад від різного роду переживань, що виникають при спілкуванні (жаль, радість, смуток)?
3. Чи часто у вас буває піднесення і спад настрою?
4. Чи тяжко і довго ви переживаєте Критику на свою адресу?
5. Чи сильно вас стомлює галаслива весела компанія?
6. Ви помітно відчуваєте утруднення, соромитеся, коли доводиться знайомитися з людьми?
7. Вам легше і приємніше дізнаватися про щось із книжки, ніж спитати про це в інших?
8. Чи часто ви відчуваєте бажання відпочити, побути наодинці?
9. Ви довго добираєте необхідні слова, коли вам доводиться розмовляти?
10. Ви віддаєте перевагу вузькому колу постійних знайомих чи широкому колу нових знайомих?

Залежно від набраної кількості балів можна зробити висновок:

- 40—50 балів — вам не дуже підійдуть професії з постійними і напруженими міжособистісними контактами;
- 30—40 балів — ви будете відчувати певний постійний дискомфорт, який доведеться переборювати зусиллям волі;
- 20—30 балів — робота завдаватиме певних незручностей, але в цілому задовольнятиме вас;
- 10—20 балів — вам підходить робота, пов'язана із спілкуванням».

Опитувальний листок Форверга на контактність
(<http://um.co.ua/2/2-8/2-83232.html>)

«Інструкція: пропонується оцінити себе за 9-бальною шкалою і визначити, якою мірою ви наділені кожною із таких шести якостей у взаєминах з людьми. Бал 5 означає, що людина має цю властивість і більше дає, ніж отримує. Менше ніж 5 — наділена меншою мірою, більше ніж 5 — відбувається зростання такої властивості.

1. Емпатія. Я бачу світ очима інших. Я розумію іншого і можу відчувати себе "в його шкурі". Я розумію всі настрої, які йдуть від співрозмовника, і відповідаю на них.

123456789

2. Тепло, повага, Я всіма різними засобами виявляю (хоча й не завжди обов'язково відчуваю), що я сприймаю іншого; я розумію те, що роблять інші, хоча не завжди і не в усьому згоден з ними. Я людина, яка активно підтримує інших.

123456789

3. Відвертість, щирість. Я більш відвертий, ніж здаюся у своїй взаємодії з іншими. Я не ховаюсь за ролями і "фасадами", інші знають, "на чому я стою". Я залишаюся сам собою у спілкуванні з іншими.

123456789

4. Конкретність. Не можу сказати, що я невизначений, коли говорю з іншими. Я не промовляю загальних фраз, не ходжу навколо, керуюся конкретним досвідом і поведінкою, коли говорю. Я намагаюся говорити ясно, чітко, точно.

123456789

5. Ініціативність. У взаєминах з іншими я скоріше дію, ніж реагую. Я вступаю в контакт, не чекаючи контакту інших зі мною. Я спонтанний/спонтанна. Я виявляю ініціативу завжди щодо інших людей.

123456789

6. Безпосередність. Я дію відкрито і прямо у стосунках з людьми, що мене оточують, не роздумуючи про те, як буду виглядати.

123456789

Вправа

Студентам пропонують скласти список якостей, які, на їхню думку, потрібні вчителю для успішної професійної діяльності. Підкреслюється, що кількість якостей і їх склад визначаються тільки самим студентом. Після виконання завдання (для цього досить буде 5 хвилин) пропонується оцінити сформованість тих якостей, які відносить студент до професійного ідеалу, у самого студента. Потім пропонується записати ці якості у дві колонки: ті, які формуються у навчально-виховному процесі вузу, і ті, формування яких залежить від самого студента. Зазвичай у структурі професійних ідеалів студентів більше 50 % становлять якості, які фіксують риси характеру і особливості емоційно-вольової сфери.

За підсумками виконання завдання викладач з ведучим проводять обговорення, в ході якого зосереджується увага студентів на таких аспектах:

1) професія вчителя відома і, здавалося б, цілком зрозуміла, проте кожний студент уявляє її по-своєму, у кожного є свій власний погляд на ті вимоги, які ставляться перед фахівцем;

2) студентські уявлення не можуть охопити всієї складності і багатогранності педагогічної діяльності, потрібна тривала праця для проникнення в її глибинні властивості;

3) у кожного студента є певна установка на завершеність (незавершеність) професійного розвитку, що визначається, з одного боку, недостатньо високим і повним рівнем сформованості професійного ідеалу, а з другого — суб'єктивністю самооцінки; тому в деяких студентів якості, віднесені ними до професійного ідеалу, оцінюються як такі, що сформовані повністю;

а з іншого – суб'єктивністю самооцінки; тому в деяких студентів якості, віднесені ними до професійного ідеалу, оцінюються як такі, що сформовані повністю;

4) підкреслюється необхідність осмислення заданої ззовні програми професійної підготовки, розуміння і прийняття різних форм і шляхів її впливу на становлення майбутнього спеціаліста, наголошується, що можливості цієї програми значно ширші, ніж їх уявляє невідготовлений спостерігач (яким є студент першого курсу); крім того, для досягнення високого рівня професіоналізму слід задану програму доповнювати власною ініціативою щодо професійної самоосвіти, самовиховання і саморозвитку».

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 2.

Тема: Сутність та характеристика професійної педагогічної діяльності вчителя інформатики

Мета: з'ясувати основні категорії і поняття професійної діяльності вчителя; створити у студентів початкову позитивну установку на формування особистості вчителя, розкрити соціальну роль та функції педагогічної діяльності вчителя, специфіку діяльності вчителя інформатики; формувати педагогічне мислення майбутнього вчителя інформатики.

Основні поняття: професійна педагогічна діяльність, функції та структура педагогічної діяльності, професійна діяльність вчителя інформатики.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Професійна педагогічна діяльність: сутність, особливості, специфіка.
2. Функції та структура професійної педагогічної діяльності.
3. Особливості професійної діяльності вчителя інформатики. Професійний стандарт вчителя інформатики закладу загальної середньої освіти.

II. Практична частина

• Проведення дискусії «Переваги та недоліки професійної педагогічної діяльності».

• Обговорення законспектованих студентами документів.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді, презентація.

Рекомендована література

1. Елементи педагогічної майстерності [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.grinchuk.lviv.ua/referat/1/1099.html
2. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.
3. Козак І. І. Педагогічні основи красномовства : тези лекцій, таблиці, схеми : навчальний посібник / І. І. Козак. Вінниця : Едельвейс і К, 2012. 100 с.
4. Кривонос О. М., Бірук Н. П., Торгонська А. О., Яценко О. І. (2023) Діагностика сформованості цифрової компетентності учнів старшої школи. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 97 (5). с. 94-124.
5. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..
6. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.
7. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
8. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.
9. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с.
10. Практикум з педагогіки / за заг. ред. проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2017. – 546 с.

11. Семиченко В.А. Плакаємо педагогічну майстерність: навч. пос.. Вінниця: Планер, 2010. 674с.

12. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю //Вибрані твори у 5-ти т. - К., 1976.- Т.2.-С. 419-656.

Індивідуальні завдання

- Підготувати виступ з повідомленням на тему: «Проблеми педагогічної діяльності вчителя інформатики в умовах змішаного навчання».

- Провести обговорення законспектованих студентами першоджерел.

!!! Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.

- Організувати і провести дискусію «Переваги та недоліки професійної педагогічної діяльності».

Завдання для кожного студента

- Підготуватися до обговорення теоретичних питань.

- Опрацювати та законспектувати:

- ✓ Посадова інструкція для вчителя інформатики:
<https://naurok.com.ua/posadova-instrukciya-vchitelya-informatiki-318028.html>

- ✓ Професійний стандарт вчителя закладу загальної середньої освіти:
https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Nakaz_2736.pdf

- Підготуватися до проведення дискусії: опрацювати інформацію про особливості змішаного навчання, вибрати позитивні моменти та недоліки, на основі власного професійного досвіду, окреслити положення для пояснення своєї позиції.

Рекомендації до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та керує виконанням практичних завдань. Викладач виступає в ролі тьютора, допомагає аналізувати і узагальнювати, оцінювати результати виконаних завдань студентами.

Перед проведенням дискусії потрібно ознайомити студентів з *правилами проведення*.

1. Відверто та толерантно висловлювати думки.

2. З повагою вислуховувати точки зору всіх членів дискусії.

3. Не перебивати виступаючих, слухати до кінця.

4. Бути лаконічним та переконливим.

5. Говорити по черзі.

6. Дотримуватися позитивної спрямованості діалогу.

7. Не критикувати себе та інших.

8. Не зосереджувати увагу на особистості, а висловлювати суперечливі ідеї на загал.

При обговоренні законспектованих студентами документів звертати увагу на індивідуальну позицію щодо необхідності розробки професійного стандарту вчителя інформатики ЗЗСО та розкриття сутності й змісту.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 3.

Тема: Педагогічна дія як найменший елемент професійно-педагогічної діяльності. Педагогічна ситуація і задача.

Мета: розкрити сутність понять «педагогічна дія», «педагогічна задача», алгоритму розв'язання різних видів педагогічних задач; розвивати у студентів уміння і навички педагогічно доцільного вибору методів розв'язання педагогічних задач; формувати педагогічне мислення майбутніх вчителів інформатики.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Сутність поняття «педагогічна ситуація», «педагогічна задача». Різні типи педагогічних задач.
2. Методика та алгоритм розв'язку педагогічних задач.

II. Практична частина

- Проведення практичних вправ з розв'язку педагогічних задач різного типу:
 - ✓ Продовжити педагогічну задачу.
 - ✓ Обрати варіант.
 - ✓ Скласти і розв'язати різні за типом педагогічні задачі.
- Конкурс на кращий розв'язок педагогічної задачі.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді студентів, обговорення, виконання практичних робіт.

Рекомендована література:

1. Педагогічні задачі [Текст] : навч. посіб. / М. В. Даниленко, Л. І. Даниленко. – К. : Вища шк., 1991. – 194 с
2. Професійно-педагогічні задачі: типологія та технологія розв'язання [Текст] : навч. посіб. / О. А. Дубасенюк, О. В. Вознюк ; Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – 271 с.
3. Метод конкретних педагогічних ситуацій [Текст] : навч.-метод. посіб. / О. В. Матвієнко ; за ред. В. І. Бондаря. – К. : Укр. пропілеї, 2001. – 298 с.
4. Виховання школярів: педагогічні задачі та завдання [Текст] / О. В. Матвієнко ; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К. : Фоліант, 2005. – 197 с.
5. Педагогічні задачі і завдання для батьків [Текст] / за ред. В. Г. Постового. – К. : Рад. шк., 1989. – 187 с.
6. Педагогічна майстерність [Текст] : підручник / за ред. І. А. Зязюна. – [2-е вид., допов. і переробл.]. – К. : Вища шк., 2004. – 422 с.
7. Педагогічна майстерність [Текст] : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. – К. : Вища шк., 2006. – 606 с.

!!! Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.
- Організувати і провести практикум із розв'язання студентами педагогічних задач (*робота у мікрогрупах*).

Індивідуальні завдання

- Підготувати повідомлення про розв'язання педагогічних задач описаних у творах В. Сухомлинського, А. Макаренка..

Завдання для кожного студента

- Підготуватися до обговорення теоретичних питань.
- Підібрати 2-3 педагогічні задачі різного виду і представити їх розв'язання на практичному занятті.
- Підготуватися до конкурсу на кращий розв'язок педагогічної задачі.

Рекомендації до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та керує виконанням практичних завдань. Викладач виступає в ролі тьютора, допомагає аналізувати і узагальнювати, оцінювати результати виконаних завдань студентами.

На занятті проводиться виконання різних завдань з розв'язку педагогічних задач. Важливо, щоб студентів формувалося педагогічне мислення, уміння аналізувати, порівнювати, вибирати педагогічно доцільні методи і форми розв'язання. Для цього необхідно дотримуватися алгоритму розв'язку педагогічних задач.

Алгоритм розв'язку педагогічної задачі

1. Орієнтація в ситуації, аналіз наявних даних структурних компонентів педагогічної ситуації (учасників, місця події, часу) з опорою на психолого-педагогічну теорію.
2. Усвідомлення рівня її проблемності, виділення проблеми, виявлення суперечностей, головних впливових чинників, явищ, що аналізуються, причин виникнення такої педагогічної ситуації, визначення її типовості.
3. Висування гіпотези стосовно способів розв'язання педагогічної задачі, надання їм гуманістичного спрямування.
4. Прийняття рішення, вироблення альтернатив (оптимального способу розв'язку задачі).
5. Здійснення прийнятого рішення, організація педагогічно доцільної взаємодії між суб'єктами навчально-виховного процесу.
6. Оцінка, аналіз отриманого результату.
7. Визначення напрямів подальшої педагогічної діяльності, наступних педагогічних задач.

Під час розв'язання різних типів педагогічних задач майбутніми вчителями інформатики акцентувати їх увагу на виборі педагогічно доцільних методів розв'язання, орієнтуючись на гуманістичну спрямованість.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 4.

Тема: Професійна майстерність вчителя. З історії розвитку теорії і практики педагогічної майстерності.

Мета: сформувати у здобувачів освіти розуміння поняття «професійна майстерність вчителя», розкрити сутнісну характеристику (історія становлення, структура, рівні, особливості відповідно спеціалізації вчителя); сприяти розвитку педагогічного критичного мислення, розвитку позитивної мотивації до саморозвитку та самовдосконалення майбутніх учителів інформатики.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Історія розвитку поняття педагогічна майстерність у вітчизняній науковій літературі.
2. Професійна майстерність сучасного вчителя: сутність, ознаки, структура, рівні.
3. Загальна характеристика структурних компонентів педагогічної майстерності вчителя інформатики.
4. Конкурс «Вчитель року» як критерій вияву та утвердження майстрів педагогічної справи.

II. Практична частина

- Проведення бесіди-обговорення «Проблеми формування педагогічної майстерності вчителя».

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді, презентація.

Рекомендована література

1. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..
2. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.
3. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
4. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.
5. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с..
6. Семиченко В.А. Плекаємо педагогічну майстерність: навч. пос.. Вінниця: Планер, 2010. 674с.
7. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю //Вибрані твори у 5-ти т. - К., 1976.- Т.2.-С. 419-656.
8. Токарська О.А., Вербівський Д.С., Миклін О.В. Розвиток професійної компетентності вчителя інформатики в системі неперервної освіти : Навчально-методичний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2021. – 212 с.
9. Шовкун В. В. Професіограма сучасного вчителя інформатики. Modern problems and ways of their solution in science, transport, production and education'2016: proceedings of the International conference (SWorld, 7–14 June 2016). URL: <https://sworld.education/konfer43/132.pdf>

!!! Завдання для ведучого

- Проведення тестів, усного опитування.
- Організувати і провести бесіду-обговорення «Проблеми формування педагогічної майстерності вчителя».

Завдання для кожного студента

- Підготуватися до обговорення теоретичних питань.
- Підготуватися до бесіди-обговорення «Проблеми формування педагогічної майстерності вчителя»: виокремити різні проблеми, дати їх характеристику та шляхи розв'язання.

Рекомендація до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та керує виконанням практичних завдань. Викладач виступає в ролі тьютора, допомагає аналізувати і узагальнювати, оцінювати результати виконаних завдань студентами.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 5.

Тема: Сутність та характеристика основних компонентів педагогічної майстерності.

Мета: формувати у студентів знання про педагогічну майстерність вчителя інформатики; поповнення та розширення уявлень, знань майбутніх учителів інформатики про сучасні вимоги до вчителя інформатики в умовах Нової української школи, сприяти формуванню професійних умінь майбутніх учителів інформатики.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Сутність поняття «педагогічні здібності», їх характеристика.
2. Характеристика педагогічної творчості вчителя інформатики.
3. Особистісна складова педагогічної майстерності вчителя інформатики.

II. Практична частина

- Проведення підготовлених студентами прикладів творчого проведення фрагменту уроку інформатики.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді, презентація, мікрОВикладання.

Рекомендована література

1. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.
2. Козак І. І. Педагогічні основи красномовства : тези лекцій, таблиці, схеми : навчальний посібник / І. І. Козак. Вінниця : Едельвейс і К, 2012. 100 с.
3. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..

4. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.
5. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
6. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.
7. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с..
8. Семиченко В.А. Плекаємо педагогічну майстерність: навч. пос.. Вінниця: Планер, 2010. 674с.
9. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю //Вибрані твори у 5-ти т. - К., 1976.- Т.2.-С. 419-656.

!!! Завдання для ведучого

- Проведення тестів, усного опитування.
- Організувати і провести обговорення підготовлених студентами фрагментів уроків інформатики на основі творчого підходу

Індивідуальні завдання

- Скласти опорну таблицю «Професійно-педагогічні здібності вчителя інформатики», в якій охарактеризувати основні елементи педагогічних здібностей.

Завдання для кожного студента

- Підготуватися до обговорення теоретичних питань.
- Підготувати фрагмент уроку інформатики на основі творчого підходу (вияв власного бачення проведення уроку з використанням цікавих завдань, сучасних технологій). В якому класі можна провести такий урок – студент обирає сам.

Рекомендація до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та керує виконанням практичних завдань. Викладач виступає в ролі тьютора, допомагає аналізувати і узагальнювати, оцінювати результати виконаних завдань студентами.

При виконанні практичних завдань з обговорення підготовлених фрагментів творчого проведення уроку інформатики необхідно враховувати вимоги.

Основні вимоги до сучасного уроку

Дидактичні вимоги:

- Чітке визначення освітньої мети уроку;
- Реалізація принципів навчання;
- Реалізація міжпредметних зв'язків;
- Обрання оптимальних методів і засобів навчання.

Виховні вимоги:

- Постановка і реалізація виховної мети уроку;
- Врахування індивідуальних особливостей учнів, рівня інтелектуального розвитку, мотивації, ставлення до навчання та ін.

Психологічні вимоги:

- Організація і здійснення процесу засвоєння знань, формування умінь та навичок;
- Розвиток довільної та після довільної уваги учнів;
- Створення позитивної навчальної атмосфери, психологічно комфортного оточення, яке стимулює пізнавальні інтереси;
- Врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів і т.п.

Гігієнічні вимоги:

- Дотримання педагогічно доцільної тривалості, протяжності методів і прийомів, щоб не допускати перевантаження;
- Дотримання режиму гігієни, аерації повітря, умов освітлення, температурний режим, наповнюваність класу.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 6.

Тема: Педагогічна професійна культура та етика вчителя інформатики

Мета: сформувати в студентів уявлення про професійну культуру вчителя інформатики, її зміст та структуру; розвивати особистісну етичну складову професійної компетентності майбутніх учителів інформатики; мотивувати їх на самовдосконалення та саморозвиток.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Сутність та взаємозв'язок загальної та професійної культури педагога.
2. Основні компоненти педагогічної культури.
3. Професійно-педагогічна етика. Педагогічний такт.

II. Практична частина

- Виконання практичних завдань, вправ, розв'язок педагогічних задач.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді, презентація, виконання практичних завдань.

Рекомендована література

1. Бути вчителем: навчально-методичний посібник з курсу „Вступ до спеціальності” / укладач О.В. Більська. – Вінниця: ТД «Едельвейс и К», 2012. – 296 с.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підр. за модул.-рейтинг. сист. навчання для магістратури. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
3. Елементи педагогічної майстерності [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.grinchuk.lviv.ua/referat/1/1099.html
4. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.
5. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..
6. Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи : підручник / О. М. Отич. — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. — 208 с.
7. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.

8. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.

9. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.

10. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с.

11. Теслюк В.М., Лузан П.Г. Основи педагогічної майстерності : навчальний посібник. – К. : НАКККіМ, 2011. – 304 с.

!!! Завдання для ведучого

- Проведення тестів, усного опитування.
- Організувати і провести обговорення підготовлених студентами вправ, педагогічних задач.

Індивідуальні завдання

- Підібрати методики для діагностування педагогічної спрямованості студентів – майбутніх вчителів інформатики та провести на практичному занятті.

Завдання для кожного студента

- Підготуватися до обговорення теоретичних питань.
- Скласти 2-3 педагогічні задачі, де розглядаються проблеми дотримання або порушення норм педагогічної культури вчителя.

Рекомендація до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та керує виконанням практичних завдань. Викладач виступає в ролі тьютора, допомагає аналізувати і узагальнювати, оцінювати результати виконаних завдань студентами.

На занятті обговорюються підготовлені студентами вправи, педагогічні задачі. Також передбачено проведення і групової роботи.

Студенти об'єднуються у групи по 2-3 чоловіка. Кожна група складає ситуацію, у якій має бути описана одна з основних причин низької педагогічної культури вчителя. Потім пропонує іншій групі розв'язати цю ситуацію, із запропонованим варіантом поліпшення взаємодії вчитель-учень або вчитель-батьки тощо.

Наприкінці заняття ведучий з викладачем підводять підсумки, проводять оцінювання здобувачів освіти за індивідуальну, парну та групову роботу.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 7.

Тема: Компетентність вчителя інформатики у створенні розвивального освітнього середовища.

Мета: сприяти оволодінню студентами основами професійної компетентності майбутніх учителів інформатики, формуванню системи професійних умінь та навичок розробляти та розвивати освітнє середовище ЗЗСО, розвитку професійної компетентності майбутнього вчителя інформатики.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Компетентнісний підхід до формування професійної майстерності вчителя інформатики.
2. Сутнісна характеристика понять «освітнє середовище», «е-середовище».
3. Розробка та формування освітнього середовища у професійній діяльності вчителя інформатики.

II. Практична частина

- Обговорення розроблених студентами проєктів «Кабінет інформатики ЗЗСО», «е-середовище ЗЗСО».

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді, презентація.

Рекомендована література

1. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.
2. Козак І. І. Педагогічні основи красномовства : тези лекцій, таблиці, схеми : навчальний посібник / І. І. Козак. Вінниця : Едельвейс і К, 2012. 100 с.
3. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..
4. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.
5. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
6. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.
7. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с.
8. Практикум з педагогіки / за заг. ред. проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2017. – 546 с.

!!! Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.
- Організувати представлення індивідуальних проєктів студентів «Кабінет інформатики ЗЗСО», «е-середовище ЗЗСО».
- Розробити **схему** представлення проєктів.
- Провести обговорення і оцінювання представлених студентами проєктів.

Завдання для кожного студента

- Підготуватися до обговорення теоретичних питань.
- Розробити авторський проєкт «Кабінет інформатики ЗЗСО», «е-середовище ЗЗСО» та представити на практичному занятті.

Рекомендація до виконання

На занятті обговорюються підготовлені студентами проєкти у формі ділової гри. Для ефективного виконання завдання студентам варто опрацювати алгоритм розробки та реалізації проєкту., який передбачає такі етапи:

1. Підготовчий (вибір теми).

-Визначте, чому (для чого) ви хочете виконати проєкт;
-Визначте поле дослідження проблеми (що ви маєте намір вивчати в ході проєкту);

-Подумайте, чого ви хочете досягти в результаті виконання проєкту (яка мета виконання цього проєктного завдання).

2. Планування реалізації проєкту.

- Окресліть всі виниклі у вас ідеї з приводу проєкту; уявіть кожну у вигляді реального результату; виберіть найбільш перспективні ідеї;

- спроєктуйте найбільш можливі варіанти вирішення проєктного завдання; виберіть найбільш перспективний з них;

- визначте, від чого залежить успішність виконання проєкту; складіть алгоритм дій для досягнення кінцевої мети проєктної роботи;

- порівняйте запропонований вами план роботи з поставленими цілями (є між ними відповідність);

- визначте, які необхідні матеріали для досягнення проєктної роботи (комп'ютер, програмно-методичний супровід, ілюстрації);

- подумайте, чи всі з запропонованих засобів відповідають цілям проєкту;

- визначте, за якими критеріями ви будете визначати успішність виконуваної роботи (процес) і виконаної (результат);

- скористайтеся довідковою та навчально-методичною літературою, щоб скласти загальне уявлення про специфіку досліджуваної проєктного завдання.

3. Збір і аналіз інформації

- Скористайтеся прийомом «пошукового читання»: виділіть основні глави, параграфи, поняття, терміни, що відповідають вашим інформаційним потребам;

- сформулюйте коротко основні ідеї, що розкривають зміст проєкту;

- передайте зміст прочитаного у вигляді окремих положень, що відображають логіку розгортання думки в тексті; систематизуйте, уявіть вивчену інформацію у вигляді «смыслового цілого», що відображає взаємозв'язок частин проєкту;

- відберіть інформацію відповідно до цілей і завдань проєктної діяльності;

- визначте критерії, за якими ви будете проводити відбір головною і другорядною інформації по темі проєкту;

- фіксуйте труднощі, що виникають в процесі аналізу інформації, для їх подолання зіставляйте зміст інформації, що вивчається з темою і метою проєкту.

4. Результати та висновки.

- уявіть у вигляді короткого (розгорнутого) плану логіку викладу вами проаналізованої інформації по темі проекту;
- розробіть структуру вашого виступу у вигляді етапів, визначте їх зміст;
- окресліть основні положення теми, уявіть висновки у вигляді положень, узагальнюючих думок по темі проекту;
- визначте ступінь вашої готовності до подальшого виконання проєкту (достатній, недостатній обсяг інформації для досягнення мети проєкту; необхідність уточнювати теми і т. д.)

5. Робоче проєктування.

- Визначте ступінь досягнення вами спочатку поставлених цілей проєкту, необхідність подальших змін;
- визначте, які структурні (змістовні) компоненти проєктної діяльності повинні бути скориговані;
- за потреби внесіть необхідні зміни в структуру та зміст проєктної діяльності;
- проаналізуйте відповідність внесених вами змін в проєкт з його цілями, завданнями, умовами і ін.;
- визначте послідовність експериментальної роботи, її методи, мета і т. д.

6. Реалізація проєкту.

- Перевірте, чи виконуєте ви проєкт з урахуванням внесених в його структуру і зміст змін;
- проаналізуйте відповідність виконаних дій по виконанню проєкту до намічених цілей;
- окресліть труднощі, що виникли в ході реалізації проєкту, позначте їх причини та шляхи подолання.

7. Презентація проєкту.

- Визначте основну мету представлення проєкту на етапі презентації;
- підготуйте інформаційний зміст проєкту у вигляді графічного конспекту (тема проєкту, структура і т. д.) або презентації ;
- представте у вигляді тез основні положення проєкту, конкретизуйте за потреби зміст кожного з них.

8. Оцінка, аналіз проєкту.

- Визначте ступінь виконання поставленого вами мети проєкту та причини, що перешкодили їх досягти;
- дайте самооцінку проєкту і проєктній діяльності, рівень його виконання за критеріями, виділеним на етапі планування.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 8.

Тема: Педагогічна техніка вчителя інформатики: сутність та характеристика компонентів.

Мета: сприяти оволодінню студентами знаннями про педагогічну техніку, її сутнісну характеристику та специфіку у професійній діяльності вчителя інформатики; формувати професійні уміння та навички у майбутніх педагогів; стимулювати їх до саморозвитку та вдосконалення.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Педагогічна техніка як основа педагогічної майстерності: сутність, зміст.
2. Роль педагогічної техніки вчителя у навчальному процесі. Різновиди педагогічної техніки: внутрішня і зовнішня.
- 3 Характеристика елементів педагогічної техніки - культура зовнішнього вигляду , культура педагогічного спілкування, психологічна саморегуляція, культура мовлення.

II. Практична частина

•Проведення бесіди-обговорення на тему «Культура зовнішнього виду вчителя інформатики».

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді, презентація.

Рекомендована література

1. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.
2. Козак І. І. Педагогічні основи красномовства : тези лекцій, таблиці, схеми : навчальний посібник / І. І. Козак. Вінниця : Едельвейс і К, 2012. 100 с.
3. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.
4. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
5. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.
6. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с.
7. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю //Вибрані твори у 5-ти т. - К., 1976.- Т.2.-С. 419-656.

!!! Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.

Індивідуальні завдання

- Підготувати повідомлення на тему «Ораторське мистецтво у професійній діяльності вчителя».

Завдання для кожного студента

- Підготувати пам'ятку для вчителя «Культура зовнішнього вигляду».

Рекомендація до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та керує виконанням практичних завдань. Викладач виступає в ролі тьютора, допомагає аналізувати і узагальнювати, оцінювати результати виконаних завдань студентами.

Розглядаючи перше питання, необхідно звернути увагу студентів на означення педагогічної техніки як професійного вміння вчителя використовувати власний психофізичний апарат з метою здійснення ефективного педагогічного впливу на свідомість, почуття, в цілому психоемоційну сферу школярів; а також уміння емоційної саморегуляції, професійно-педагогічного спілкування, культура і техніка мовлення.

Важливо наголосити на тому, що педагогічна техніка допомагає педагогу висловити самого себе, зробити своє внутрішнє «Я» зрозумілим та доступним для зовнішнього сприйняття дітьми. Педагогічна техніка охоплює прийоми володіння вчителем своїм фізичним, психічним, емоційним станом; голосом, мімікою, пантомімікою, а також педагогічно доцільними прийомами і способами впливу на інших за допомогою вербальних і невербальних засобів.

Студенти мають усвідомити, що чим нижче рівень розуміння вчителем індивідуальних особливостей особистості школяра, тим більше в його діяльності авторитарності та консерватизму.

У відповіді на друге питання варто зосередити увагу студентів на схожість техніки вчителя з технікою актора. У їх порівнянні виокремити спільне та особливе, відмінне.

Необхідно у відповіді на третє питання щодо характеристики елементів педагогічної техніки, а саме культури зовнішнього вигляду, культури педагогічного спілкування, психологічної саморегуляції, культури мовлення акцентувати увагу студентів на рівні їх сформованості. На цьому занятті зосереджується увага на культурі зовнішнього вигляду вчителя, тому що характеристика інших складових розглядатиметься на наступних заняттях.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Тема: Внутрішня педагогічна техніка.

Мета: сприяти оволодінню студентами знаннями про внутрішню педагогічну техніку, її складових; розвитку професійних умінь здобувачів освіти, що забезпечують ефективну психофізичну саморегуляцію; мотивувати розвиток навичок професійного самовдосконалення.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Сутнісна характеристика поняття «внутрішня педагогічна техніка»: структура, компоненти.
2. Педагогічна спостережливість і її розвиток.
3. Самостійність мислення та психофізична саморегуляція.

II. Практична частина

- Проведення діагностичних методик на визначення у студентів сформованості умінь педагогічної спостережливості, уваги, уяви, психофізичної саморегуляції.
- Виконання вправ на розвиток дихання, артикуляційної гімнастики, вправ на дикцію та висоти голосу.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді, презентація, виконання практичних вправ.

Рекомендована література

1. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.
2. Козак І. І. Педагогічні основи красномовства : тези лекцій, таблиці, схеми : навчальний посібник / І. І. Козак. Вінниця : Едельвейс і К, 2012. 100 с.
3. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..
4. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.
5. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
6. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.
7. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с.

!!! Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.
- Провести виконання студентами практичних вправ та діагностичних методик.
- Провести бесіду-обговорення проблеми емоційного вигорання вчителя.

Індивідуальні завдання

- Підготувати повідомлення на тему «Емоційне вигорання у професійній діяльності вчителя».

Завдання для кожного студента

- Підготувати 1-2 методики із визначення сформованості умінь педагогічної спостережливості, уваги, уяви, психофізичної саморегуляції тощо.

Рекомендація до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та керує виконанням практичних завдань. Викладач виступає в ролі тьютора, допомагає аналізувати і узагальнювати, оцінювати результати виконаних завдань студентами.

Необхідно звернути увагу студентів на рівень їх особистої педагогічної спрямованості, психологічних складових особистості (уваги, уяви, вольових якостей тощо). І мотивувати на програму їх саморозвитку.

Важливо, щоб студенти підготували різні методики, які вони мають продемонструвати на занятті. При аналізі отриманих результатів необхідно наголосити, що їх рівень можна покращувати у процесі саморозвитку та професійного самовдосконалення майбутніх учителів інформатики.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 10

Тема: Внутрішня педагогічна техніка. Техніка налаштування вчителя на публічну творчу діяльність.

Мета: формувати у студентів знання про внутрішню педагогічну техніку вчителя інформатики; поповнення та розширення уявлень, знань майбутніх учителів інформатики щодо сутнісної характеристики її складових; сприяти формуванню у студентів необхідних умінь та навичок їх реалізації; мотивувати майбутніх учителів до їх розвитку та вдосконалення.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Сутнісна характеристика поняття «внутрішня педагогічна техніка», її структурні компоненти та значення у професійній діяльності вчителя.

2. Характеристика професійних навичок: впевненість у собі, відсутність страху перед суб'єктами освітнього процесу.

3. Характеристика і вияв професійних навичок вчителя уміння володіти собою, відсутність емоційного напруження.

4. Характеристика вольових якостей вчителя (цілеспрямованості, самовладання, рішучості).

II. Практична частина

• Виконання вправ на розвиток професійних умінь володіти психоемоційним станом (впевненість, рішучість, стресостійкість, вольові якості тощо).

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: доповіді, презентації, практичні вправи, анкетування.

Рекомендована література

1. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушев Т. Ю. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.

2. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..

3. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.

4. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.

5. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.

6. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с.

7. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності [Текст] : навч. посібник для студ. вищих пед. навч. закл. / В. А. Семиченко. - К. : Вища школа, 2004. - 336 с.

8. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю //Вибрані твори у 5-ти т. - К., 1976.- Т.2.-С. 419-656.

!!! Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.
- Провести виконання студентами практичних вправ.

Індивідуальні завдання

- Підготувати повідомлення на тему «Сугестивні методики релаксації для вчителя».

Завдання для кожного студента

- Підготувати 1-2 методики із визначення сформованості умінь педагогічної спостережливості, уваги, уваги, психофізичної саморегуляції тощо.

Рекомендація до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та керує виконанням практичних завдань. Викладач виступає в ролі тьютора, допомагає аналізувати і узагальнювати, оцінювати результати виконаних завдань студентами.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 11

Тема: Зовнішня педагогічна техніка

Мета: формувати у студентів знання про зовнішню педагогічну техніку вчителя інформатики; поповнення та розширення уявлень, знань майбутніх учителів інформатики щодо сутнісної характеристики її складових; сприяти формуванню у студентів необхідних умінь та навичок їх реалізації; мотивувати майбутніх учителів до їх розвитку та вдосконалення.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Вербальні та невербальні засоби комунікації.
2. Педагогічний імідж вчителя.

II. Практична частина

- Проведення бесіди-обговорення на тему «Культура і техніка рухів педагога»

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: доповіді, презентації, практичні вправи, анкетування.

Рекомендована література

1. Кайдалова Л.Г., Щокіна Н.Б., Вахрушев Т.Ю. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.
2. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..
3. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л.,

Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.

4. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І.А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К.: СПД Богданова А.М., 2008. 376 с.

5. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К.: СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.

6. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с.

7. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності [Текст] : навч. посібник для студ. вищих пед. навч. закл. / В. А. Семиченко. - К. : Вища школа, 2004. - 336 с.

!!! Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.
- Провести виконання студентами практичних вправ.

Індивідуальні завдання

- Підготувати повідомлення на тему «Педагогічний імідж сучасного вчителя».

Завдання для кожного студента

- Підготувати 1-2 методики на розвиток голосу, вимови, дихання, міміки та пантоміміки тощо.

Рекомендація до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та керує виконанням практичних завдань. Викладач виступає в ролі тьютора, допомагає аналізувати і узагальнювати, оцінювати результати виконаних завдань студентами.

Важливо при розгляді студентами питання про зовнішню техніку вчителя зацентрувати їх увагу на тому, що виділяють такі групи жестів: механічні, описові та психологічні. Найбільш поширеними є механічні жести, їх назва відображає характер та особливості. Наприклад, при вітанні або прощанні ми робимо певні жести: помах, подавання і потискування руки співрозмовника. Цей вид жестів використовується для урізноманітнення процесу спілкування, відображення особистісного ставлення учасників.

Описові жести використовуються більше для привертання уваги учасників спілкування, як жестикуляція, доповнення усного висловлювання, вияву емоційного ставлення.

Щодо характеристики психологічних жестів, то варто акцентувати увагу студентів на особливостях цього виду. Вони є засобом зовнішнього виразу почуттів людини. Інколи ці жести не завжди співпадають із сказаними словами, а більше відображають підтекст сказаного. Наприклад, ми говоримо про відсутність хвилювання, про те, що спокійні, а при цьому смикаємо вухо, гудзик, підборіддя тощо. Ці дії свідчать про наше хвилювання.

Студенти як майбутні вчителі мають усвідомити, що надмірна жестикуляція втомлює школярів та відволікає від головного. Вона буває недоречною і заважає виразності мовлення. Адаже внутрішній стан педагога відображається в різних довільних та мимовільних рухах, і повинен контролюватися свідомістю особистості. Необхідно стимулювати майбутніх учителів до самовиховання в собі уміння контролю зовнішніх проявів (жестикулювання) і не виявляти справжні переживання, особливо в екстремальних ситуаціях.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 12.

Тема: Педагогічний тренінг «Кроки до майстерності»

Постав над собою сто вчителів – вони будуть безсилями, якщо ти не зможеш сам заставляти себе і сам вимагати від себе»

В. Сухомлинський

Мета: розглянути професійні, особисті, творчі якості та компетентності вчителя інформатики, створити модель вчителя-майстра; формувати в майбутніх педагогів професійно важливі знання та уміння, потребу усвідомлювати свої сильні та слабкі сторони, стимулювати інтерес до творчості, ініціативи, розвивати аналітичні здібності студентів.

Обладнання: дошка, крейда, роздатковий матеріал, мультимедійна установка.

Форма проведення : ділова гра.

Рекомендація до виконання

Процес організації і проведення ділової гри:

✓ *перший етап* – конструювання гри, визначення назви та змісту педагогічної проблеми, яку розв'язуватимуть, обсягу теоретичної інформації та практичних умінь, які належить освоїти. Для цього треба чітко сформулювати загальну дидактичну мету гри й окрему мету для її учасників. Написати *сценарій*, подати *конкретну педагогічну ситуацію*, імітуючи власну діяльність, розробити загальні правила та інструкції для гравців і керівника гри;

✓ *другий етап* – це організаційна підготовка і проведення конкретної гри, у ході якої реалізується певна дидактична мета. Ведучий пояснює учасникам її зміст. Ознайомлює їх із загальною програмою та правилами, оголошує конкретні завдання. Визначають експертів для спостереження за ходом гри, аналізу її проведення. Визначають місце, час, умови і тривалість гри. Доцільно створювати умови, наближені до реалій професійної роботи вчителя;

✓ *третій етап* – підбиття підсумків гри, оцінювання ролі кожного студента при виконанні завдань.

Очікувані результати:

✓ поглиблення знань з 1 модулю «Сутність педагогічної діяльності педагога»;

✓ формування конкурентоспроможного вчителя інформатики закладу загальної середньої освіти;

✓ створення відкритого інформаційного простору в навчальній групі.

Організація:

до ділової гри залучають всі студенти. Учасників поділяють на 3-4 підгрупи. Кожна група обирає лідера, який організовує роботу згідно з установкою.

Функції учасників:

✓ *ведучий* — керує заняттям;

✓ *лідер* — одержує початкову інформацію, організовує свою групу на виконання запропонованого завдання, координує та спрямовує її діяльність;

✓ *гравці* — беруть активну участь у процесі виконання завдань, підтримують свого лідера під час «захисту».

Правила для учасників гри:

- ✓ гра — справа серйозна: як ми граємося, так і живемо;
- ✓ будьмо позитивними;
- ✓ толерантність — це повага, у першу чергу, до самого себе;
- ✓ точність — ввічливість королів;
- ✓ світ навколо вирує, а ми — ТУТ і ЗАРАЗ — вчимося;
- ✓ найдорогоцінніше, що в нас є, це — час, використаємо його для себе найефективніше.

МОДУЛЬ 2. ОСОБИСТІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ІНФОРМАТИКИ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 13.

Тема: Педагогічне спілкування: сутність, види, функції

Мета: сформувати у здобувачів освіти розуміння поняття «професійно-педагогічне спілкування», його ознаки та види; формувати у студентів професійну комунікативну компетентність вчителя інформатики; поповнення та розширення уявлень, знань майбутніх учителів інформатики про види та функції професійного спілкування; сприяти розвитку професійного самовдосконалення майбутніх учителів інформатики.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Сутність та значення спілкування. Особливості педагогічного спілкування.
2. Професійно-педагогічне спілкування: ознаки та завдання.
3. Основні причини неефективного професійно-педагогічного спілкування вчителя.

II. Практична частина

- Виконання практичних завдань.
- Тест «Рівень комунікабельності».
- Вправи на організацію та визначення ефективного професійно-педагогічного спілкування.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді, презентація, практичні вправи, діагностичні методики.

Рекомендована література

1. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.
2. Козак І. І. Педагогічні основи красномовства : тези лекцій, таблиці, схеми : навчальний посібник / І. І. Козак. Вінниця : Едельвейс і К, 2012. 100 с.
3. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..
4. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.

5. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.

6. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.

7. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с.

8. Практикум з педагогіки / за заг. ред. проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2017. – 546 с.

!!! Завдання для ведучого

- Проведення тестів, усного опитування.
- Провести виконання студентами практичних вправ.

Індивідуальні завдання

Підготувати повідомлення на тему: «Професійна комунікативна компетентність вчителя інформатики», в якій охарактеризувати основні елементи: знання, уміння, навички, компетенції.

Завдання для кожного студента

- Підготуватися до обговорення теоретичних питань.
- Підготувати 1 методику по визначенню комунікативних умінь необхідних для професійної діяльності вчителя інформатики.
- Підібрати 2-3 вправи для тренування професійних умінь налагоджувати спілкування з учасниками освітнього процесу.

Рекомендація до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та керує виконанням практичних завдань. При обговоренні теоретичних питань студенти мають усвідомити, що спілкування має величезне значення як для становлення людини, так і для її подальшого життя в суспільстві, бо спілкування відіграє у нашому житті визначальну роль.

У першому питанні варто зосередити увагу студентів на видах спілкування, а саме:

- *Вербальне спілкування*, основним засобом якого є слово;
- *мануальне спілкування*, основним засобом якого є рухи рук (жести);
- *матеріальне спілкування*, при використанні якого людина спілкується з іншою за допомогою певних матеріальних речей (іграшки, одяг, продукти харчування та ін.);
- *технічне спілкування*, через технічні засоби (комп'ютерні, телебачення, телефон тощо);
- *біоенергетичне спілкування*, це вид який мало вивчений і пов'язаний із сприйняттям біоенергетичних полів партнерів безпосередньо або на відстані.

Важливо також зясувати специфіку професійно-педагогічного спілкування як форма професійного спілкування педагога з учнями, спрямованого на створення сприятливого психологічного клімату в колективі, а також на іншого роду психологічну оптимізацію навчальної діяльності та стосунків між учасниками спілкування. Також можливе визначення його як системи, прийомів й навичок соціально-психологічної

взаємодії педагога та вихованців, змістом якої є обмін інформацією, виховний вплив, організація взаємостосунків за допомогою різних комунікативних засобів.

У розгляді другого питання важливо усвідомити положення про те, що професійно-педагогічне спілкування є необхідною умовою розвитку особи, її соціалізації, індивідуалізації, за умови багатопланового процесу організації, встановлення і розвитку комунікації, взаєморозуміння та взаємодії між педагогами й учнями, який породжується цілями їхньої спільної діяльності.

Головними ознаками педагогічного спілкування на суб'єкт-суб'єктному рівні є:

- *особистісна орієнтація співрозмовників* (здатність бачити і розуміти співрозмовника),
- *рівність психологічних позицій співрозмовників* (недопустиме домінування педагога у спілкуванні, він повинен визнавати право учня на власну думку, позицію),
- *проникнення у світ почуттів і переживань, готовність прийняти точку зору співрозмовника* (спілкування за законами взаємної довіри, коли партнери вслухаються, розділяють почуття одне одного, співпереживають, має особливий педагогічний ефект),
- *різноманітні прийоми спілкування* (відхід від суто рольової позиції вчителя).

При розгляді другого питання необхідно виділити основні завдання та функції професійно-педагогічного спілкування вчителя, зокрема і вчителя інформатики. Педагогічне спілкування вчителя та учнів має такі цілі:

- 1) *інформаційна* – взаємообмін навчальною і науковою інформацією;
- 2) *ціннісно-орієнтаційна* – передача суспільно-значущих і професійно-важливих норм і цінностей;
- 3) *спонукальна* – підтримка студента, мотивація його діяльності;
- 4) *соціальна* – узгодження спільних дій, отримання зворотного зв'язку про характер стосунків між суб'єктами педагогічної взаємодії.

Практична робота на занятті передбачає проведення практичних вправ та методик з визначення рівня комунікабельності майбутніх вчителів інформатики, розвитку професійних умінь налагоджувати комунікацію з учасниками освітнього процесу, уникати труднощів та непорозуміння під час взаємодії.

Для прикладу можна провести такі вправи.

Вправа на визначення необхідних умов для діалогічної взаємодії.

Вибрати із запропонованих необхідні умови для ефективної діалогічної взаємодії:

1. Якщо ви ставите питання, то почекайте, коли ваш співбесідник відповість на нього.
2. Коли ви спілкуєтеся, не важливо який настрій зараз у вашого співрозмовника, ви обов'язково його змініте.
3. Якщо ви висловлюєте свою точку зору, то заохочуйте учня в тому, щоб він висловив до неї своє відношення.
4. Якщо ви не згодні із твердженням співрозмовника, то ніякі ваші аргументи не зможуть змінити його думку.
5. Робіть паузи під час бесіди. Не захоплюйте весь "комунікативний простір".
6. У діалозі старших із меншими, педагога із учнями важливо щоб молоде покоління підкорялося настановам старших.
7. Частіше дивитися в обличчя школяру, своєму співбесідникові.

8. Ваш погляд при розмові не обов'язково має бути спрямованим на співрозмовника.

9. Частіше повторюйте фрази: "Як ти сам думаєш?", "Мені цікава твоя думка", "Чому ти мовчиш?", "Ти не згоден зі мною? Чому?", "Доведіть, що я не маю рації".

10. Тон і гучність вашого голосу не впливає на атмосферу при спілкуванні з учнями.

Методика на визначення уміння слухати (діагностика).

Дайте відповіді на запитання. Варіанти відповідей оцінюються так:

"Майже завжди" – 2 бали

"У більшості випадків" – 4 бали

"Інколи" – 6 балів

"Рідко" – 8 балів

"Майже ніколи" – 10 балів

1. Чи намагаєтесь ви згорнути бесіду в тих випадках, коли тема (або співбесідник) нецікаві вам?

2. Чи дратують вас манери вашого партнера по спілкуванню?

3. Чи можете ви змінити тему розмови, якщо вона торкається неприємних для вас речей?

4. Чи може невдалий вислів вашого партнера по спілкуванню спровокувати вас на різкість чи грубість?

5. Чи уникаєте ви вступати у розмову з невідомою або малознайомою вам людиною?

6. Ви маєте звичку перебивати співбесідника?

7. Чи робите ви вигляд, що уважно слухаєте, а насправді думаєте зовсім про інше?

8. Чи змінюєте ви тон голосу, вираз обличчя в залежності від того, хто ваш співбесідник?

9. Чи виправляєте ви людину, якщо в її мовленні зустрічаються невірні вимовлені слова, назви, вульгаризми?

10. Чи буває у вас поблажливо-менторський тон з відтінком зневаги та іронії по відношенню до того, з ким ви говорите?

Результат визначити дуже просто: чим більше балів, тим більшою мірою розвинене уміння слухати. Середній рівень – біля 55 балів. Якщо ж ви набрали більше 62 балів, то ви слухач "вище середнього рівня".

Після проведення практичних вправ та методик важливо спрямувати увагу здобувачів освіти на формування мотивації на саморозвиток та самовдосконалення професійної комунікативної компетентності.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 14.

Тема: Труднощі професійного спілкування вчителя інформатики: бар'єри, конфлікти, шляхи вирішення.

Мета: формувати у студентів знання про професійно-педагогічне спілкування вчителя інформатики; сприяти формуванню професійних умінь педагогічної взаємодії з учасниками освітнього процесу; на основі визначення рівня сформованості необхідних професійних умінь мотивувати студентів до їх удосконалення та розвитку.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Сутнісна характеристика понять: труднощі професійного спілкування, бар'єри спілкування, конфлікти у спілкуванні.

2. Вибір педагогічних стратегій, шляхів у подоланні труднощів та бар'єрів у професійному спілкуванні вчителя інформатики.

II. Практична частина

• Робота у малих групах (2-4 студента). Виконання студентами вправ із подолання труднощів в організації професійно-педагогічного спілкування.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, обговорення, практичні вправи.

Рекомендована література

1. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.

2. Козак І. І. Педагогічні основи красномовства : тези лекцій, таблиці, схеми : навчальний посібник / І. І. Козак. Вінниця : Едельвейс і К, 2012. 100 с.

3. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..

4. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.

5. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.

6. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.

7. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с.

8. Практикум з педагогіки / за заг. ред. проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2017. – 546 с.

!!! Завдання для ведучого

- Проведення тестів, усного опитування.
- Організувати роботу у малих групах. Провести обговорення результатів виконання практичних завдань.

Завдання для кожного студента

Підібрати 2-3 різних за характером вправи на формування в майбутніх учителів інформатики комунікативних умінь долати труднощі та бар'єри у професійній діяльності.

Рекомендації до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та керує виконанням практичних завдань. Під час обговорення теоретичних положень важливо усвідомити студентам, майбутнім вчителям інформатики сутність понять труднощі, бар'єри, конфлікти у професійному спілкуванні.

Труднощі – це тимчасові, нескладні обтяження, що ускладнюють організацію та здійснення спілкування.

Основні труднощі, які трапляються у вчителів-початківців у професійно-педагогічному спілкуванні із учнями, такі:

- 1) невміння налагодити контакт з аудиторією;
- 2) нерозуміння внутрішньої психологічної позиції учня;
- 3) складнощі керування спілкуванням під час уроків, факультативів та інших занять;
- 4) невміння перебудовувати стосунки з учнями відповідно до педагогічних завдань, які змінюються;
- 5) труднощі мовного спілкування і передачі власного емоційного ставлення до навчального матеріалу;
- 6) невміння керувати власним психічним станом у стресових ситуаціях спілкування.

Бар'єри спілкування – це перешкоди, що виникають на шляху отримання інформації. У загальному існують так звані *бар'єри* спілкування:

1) *соціальний* – виникає внаслідок різного соціального статусу вчителя й учня (щоб запобігти появі такого бар'єру, вчителю не слід постійно підкреслювати свою позицію, свої переваги як старшого, педагога, наголошувати на тому, що “я вчитель, тому завжди правий” тощо);

2) *фізичний* – простір, стіл учителя, якими він віддаляє себе від учнів (для подолання даного бар'єру педагог може змінювати відстань між собою та учнями, рухаючись по класу);

3) *гностичний* – недоступність пояснення матеріалу вчителем (педагог не повинен вживати незрозумілих дітям термінів, висловлюватися великими реченнями (більше 17 слів), говорити надто швидко (більше 2,5 слів за 1 секунду);

4) *психологічний* – виникає тоді, коли в учителя є страх перед класом, перед можливістю допустити фактичну чи методичну помилку, відсутній контакт з дітьми або існує негативна установка щодо класу чи окремих учнів.

Для забезпечення повноцінної діалогічної взаємодії між суб'єктами педагогічного процесу важливо долати бар'єри професійно-педагогічного спілкування.

Найбільш типовими можуть виникати бар'єри спілкування, які притаманні будь-якій комунікативній взаємодії. Найбільш типовими серед них є такі:

- *Смисловий «бар'єр»* – одне й те саме явище (слово, фраза, подія) мають різний смисл для різних людей.
- *Моральний «бар'єр»* – відмінності між людьми в засвоєних ними соціальних нормах і обмеженнях; споконвічний «конфлікт батьків і дітей» у неприйнятті ними манер поведінки і спілкування, спрямованості інтересів, моди тощо (вчитель у

спілкуванні з учнями: «під час навчання в школі ми були іншими», тобто кращими, що не завжди відповідає дійсності).

- *Інтелектуальний «бар'єр»* – відмінності в рівні інтелекту, глибині передбачення і розуміння ситуації і проблем. Він часто виникає в спілкуванні з учня з вчителем, який характеризується чітко вираженою спрямованістю на наукову діяльність, якщо йому не вдається адаптувати мову науки до інтелектуально-пізнавальних можливостей учнів.

- *Ригідний «бар'єр»* – відсутність гнучкості міжособистісних настанов, утруднення перебудови сприйняття, системи мотивів, емоційних відгуків у ситуації, що змінюється. Інерція, відсталість від реалій життя, звичні схеми спілкування характерна для тих досвідчених вчителів, хто не працює над самоосвітою, професійним самовдосконаленням, критичним переосмисленням своїх наукових і педагогічних здобутків.

- *Емоційний «бар'єр»* – відмінності в емоційних станах вчителя і учнів, особливо під час контрольних або підсумкових занять, відсутність емпатії, а також недоступність розуму доводів логіки в ситуації емоційного збудження та афективних реакцій.

- *Естетичний «бар'єр»*, який пов'язаний з дотриманням вимог до форми (привабливість зовнішності, охайність одягу, вишуканість рухів тощо), а також до педагогічного такту й етикету взаємин.

- *Психологічні «бар'єри»* спілкування виникають непомітно і спочатку можуть не усвідомлюватися вчителем, проте учні сприймають їх одразу. Але якщо «бар'єр» закріпився, то й сам педагог починає відчувати дискомфорт, тривогу, нервовість. Цей стан стає стійким, заважає плідному контакту з учасниками комунікації та, зрештою, впливає на характер педагога – формує так званий «неправильний» педагогічний характер.

Практична частина заняття передбачає організацію індивідуальної та групової роботи. Ведучий може розподілити групу на малі групи по 2-4 студента. Малі групи можуть назватися, вибрати капітана. Також необхідно вибрати експертів – 2 студента, які допоможуть оцінити роботу студентів у групах. На основі підготовлених студентами вправ провести їх практичне виконання з обговоренням правильних, педагогічно доцільних методів.

Наприклад Вправа «Обери позицію». Кожній групі студентів пропонуються ситуації взаємодії вчителя з учнем, класом, батьками із завданням вибрати і обґрунтувати методи педагогічно доцільної позиції.

Наприкінці заняття ведучий разом з експертами проводять підсумок заняття та оцінюють рівень знань та практичних умінь студентів у груповій роботі.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 15

Тема: Булінг в учнівському середовищі: сутність, проблеми виникнення та шляхи подолання

Мета: сформувати у студентів розуміння поняття «духовна безпека особистості», «фізична безпека особистості», «булінг»; розвивати навички професійної компетентності здійснювати профілактичну роботу з учнями, батьками щодо неправомірної поведінки у взаємодії з оточуючими, стимулювати майбутніх вчителів до саморозвитку та самовдосконалення своєї комунікативної компетентності.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Поняття булінгу: сутність, характеристика, види.
2. Причини виникнення булінгу в учнівському колективі.

II. Практична частина

• Виконання практичних вправ із вирішення педагогічних задач, в яких розглядаються проблеми булінгу у системі відносин «учень-учні», «учень-батьки».

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, обговорення, доповіді, мікрОВикладання.

Рекомендована література

1. Андрєєнкова В.Л., Батіна Я.С., Безвершенко А.Е. та ін. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. – 132 с
2. Запобігання та протидія насильству. Методичні рекомендації / Міністерство науки і освіти України, Міністерство молоді та спорту України // Київ. – 2018. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v5480729-18#Text>
3. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.
4. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..
5. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.
6. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
7. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с.
8. Практикум з педагогіки / за заг. ред. проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2017. – 546 с.

Завдання для кожного студента

Підготувати 2-3 педагогічні ситуації, в яких описується проблема булінгу серед учнівського колективу. Запропонувати педагогічно доцільні методи вирішення таких проблем.

Розробити план виховного заняття на тему «Попередження булінгу в учнівському колективі»

Рекомендації до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та керує виконанням практичних завдань. Під час обговорення теоретичних питань важливо зосередити увагу студентів на сутнісній характеристиці поняття булінгу, визначення причин на шляхів подолання цього негативного явища.

В законі України «Про освіту»(2017) визначається, що до типових ознак булінгу відносять такі як:

✓ наявність учасників, сторін булінгу - кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі, свідки (за наявності);

✓ дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції (ігнорування) потерпілого;

✓ систематичність та повторюваність агресивних дій.

Основними передумовами виникнення булінгу можуть бути ситуації, коли:

а) проявляється вербальний і невербальний спосіб вираження емоційного приниження особистості, а саме: підвищення тону в розмові, крик і приниження особистості та її досягнень, образливі жести, зневажливий погляд, агресія тощо;

б) прояв емоційно-образливої поведінки до особистості від одноразового до багаторазового повторення;

в) інтенсивне неетичне втручання в особисте життя суб'єкта взаємодії;

г) у результаті спілкування з окремими суб'єктами взаємодії, що характеризується деструктивними діями, в наслідок чого відбувається погіршення психічного та фізичного стану, тощо.

При організації практичної роботи ведучий має розподілити час для обговорення підготовлених студентами педагогічних ситуацій, де розглядаються проблеми булінгу в учнівському колективі, а також представлених планів виховних заходів з учнями різних вікових груп щодо профілактичної роботи з попередження булінгу.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 16

Тема: Проблема булінгу в педагогічному колективі.

Мета: сформувати у студентів розуміння проблеми булінгу в педагогічному колективі розширити знання про причини і наслідки такої проблеми, шляхи подолання; розвивати навички професійної компетентності здійснювати профілактичну роботу з учнями, батьками щодо неправомірної поведінки у взаємодії з оточуючими, стимулювати майбутніх вчителів до саморозвитку та самовдосконалення своєї комунікативної компетентності.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Причини виникнення булінгу в педагогічному колективі.
2. Шляхи подолання булінгу у системі відносин «педагог - педагоги».
3. Діяльність освітнього омбудсмена.

II. Практична частина

- Обговорення підготовлених педагогічних задач, в яких розглядаються проблеми булінгу в педагогічному колективі.

- Бесіда обговорення на тему «Культура спілкування у педагогічному колективі».

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, обговорення, доповіді.

Рекомендована література

1. Андрєєнкова В.Л., Батіна Я.С., Безвершенко А.Е. та ін. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. – 132 с

2. Запобігання та протидія насильству. Методичні рекомендації / Міністерство науки і освіти України, Міністерство молоді та спорту України // Київ. – 2018. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v5480729-18#Text>

4. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.

5. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с.

6. Практикум з педагогіки / за заг. ред. проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2017. – 546 с.

Завдання для кожного студента

- Підготувати 2-3 педагогічні ситуації, в яких описується проблема булінгу серед педагогічного колективу. Запропонувати педагогічно доцільні методи вирішення таких проблем.

- Підготуватися до обговорення теми «Культура спілкування у педагогічному колективі».

Рекомендації до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань, керує виконанням практичних завдань та проводить обговорення проблеми щодо культури спілкування у педагогічному колективі. Під час обговорення теоретичних питань важливо зосередити увагу студентів на особливості виникнення проблеми булінгу в педагогічному колективі, причини, організація профілактичної роботи в закладі освіти.

Для організація бесіди-обговорення на тему «Культура спілкування у педагогічному колективі» ведучий може розподілити ролі серед студентів (директор, заступники директора, вчителі, працівники бібліотеки тощо).

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 17.

Тема: Педагогічне партнерство вчителя інформатики з учасниками освітнього процесу.

Мета: формувати у студентів усвідомленого розуміння сутності педагогіки партнерства, основні принципи та технології партнерської взаємодії вчителя інформатики з учасниками освітнього процесу, розвивати профійно орієнтовані необхідні уміння і навички організовувати ефективно професійно-педагогічне спілкування, комунікативну компетентність.

Основні поняття: педагогіка партнерства, технології партнерської взаємодії

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Педагогіка партнерства: сутність, принципи.
2. Культура партнерської взаємодії у професійній діяльності вчителя інформатики.
3. Технології партнерської взаємодії вчителя інформатики (співпраця з учнями, батьками, колегами).

II. Практична частина

- Представлення студентами прикладів партнерської взаємодії вчителя інформатики з учасниками освітнього процесу учнями, батьками, колегами (наприклад: організація учнівських проєктів, співпраця вчителя інформатики з колегами у проведенні інтегрованих уроків, організація педагогічної підтримки учня, який значно відстає у навчанні тощо).

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді, презентація.

Рекомендована література

1. Коханова О. Психологія партнерської взаємодії в освіті: навчально-методичний посібник. Київ: Вид-во ПП Щербатих О.В. 2011. 104 с.
2. Ковальчук В.А. Педагогіка партнерства у професійній діяльності вчителя: навч. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2023. 100 с. <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/36145>
3. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. – К : Літера ЛТД, 2018. – 160 с.
4. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.
5. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
6. Практикум з педагогіки / за заг. ред. проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2017. – 546 с.

!!! Завдання для ведучого

- Проведення тестів, усного опитування.
- Організувати і провести обговорення підготовлених студентами прикладів партнерської співпраці вчителя інформатики з учасниками освітнього процесу.
- Скласти орієнтовну схему аналізу та критеріїв оцінювання представлених прикладів та організувати обговорення на занятті.

Завдання для кожного студента

- Підготувати приклад партнерської співпраці вчителя інформатики з учасниками освітнього процесу.

Рекомендація до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та організовує представлення та обговорення якості підготовлених студентами прикладів партнерської співпраці вчителя інформатики з учасниками освітнього процесу. У разі необхідності ведучий обговорює з викладачем схему та критерії оцінювання представлених студентами прикладів партнерської співпраці. Викладач в основному виступає в ролі тьютора, допомагає аналізувати і узагальнювати, оцінювати результати виконаних завдань студентами.

Під час обговорення теоретичних питань важливо звернути увагу на актуальність проблеми професійної діяльності вчителя інформатики на засадах педагогіки партнерства. Студенти мають усвідомити, що педагогіка партнерства – це складова ключової формули сучасної нової української школи.

Педагогіка партнерства виокремлюється як напрям педагогіки, що характеризується системою педагогічно доцільних, гуманістично спрямованих методів і прийомів педагогічного впливу та творчого підходу до розвитку особистості.

Як декларує Концепція Нової української школи партнерство має базуватися на засадах *добровільності, рівності, порозуміння та взаємодопомоги*. Адже, учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями та прагненнями. Вони є добровільними й зацікавленими спільниками, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат навчання і виховання. Основу педагогіки партнерства складають спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 18.

Тема: Реалізація проєктів партнерської взаємодії у діяльності вчителя інформатики з учасниками освітнього процесу.

Мета: формувати у студентів професійну компетентність, уміння та навички розробляти та реалізовувати проєкти партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу в початковій школі.

Основні поняття: розробка і впровадження проєкту партнерської взаємодії.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Сутнісна характеристика понять «проєкт», «проєктна діяльність», «проєкт партнерської взаємодії», їх характеристика.
2. Види проєктів партнерської взаємодії у роботі вчителя інформатики.
3. Алгоритм розробки та реалізації проєкту партнерської взаємодії.

II. Практична частина

- Представлення і обговорення розроблених студентами проєктів партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу в професійній діяльності вчителя інформатики.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: доповіді студентів, їх обговорення.

Рекомендована література:

1. Гесаль А.В. Метод проєктів на уроках інформатики / *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2007. №8. С.28-31

2. Жиденко Т.А. Використання методу проєктів на уроках інформатики / *Інформатика в школі*. 2009. №6. С.2-7.

3. Нич С. Як використати проєктну технологію / *Відкритий урок: розробки, технології, досвід*. 2010. №1. С. 22-24

4. Проєктна діяльність у школі. URL : <https://osvita.ua/school/method/1158/>

!!! Завдання для ведучого

- Проведення тестів, усного опитування.
- Організувати представлення індивідуальних проєктів студентів майбутніх учителів інформатики.
- Розробити **схему** представлення проєктів.
- Провести обговорення і оцінювання представлених проєктів.

Завдання для кожного студента

Розробити і описати приклад проєктної діяльності учнів у межах вивчення інформатики (клас на вибір). Підготуватися до заняття і представлення проєкту за схемою, врахувати критерії оцінювання такого виду діяльності.

Рекомендації до виконання

Для проведення заняття з числа студентів обирається ведучий, який проводить тестування знань студентів за темою та усне опитування. Ведучий планує хід заняття, організовує обговорення підготовлених студентами індивідуальних проєктів. Викладач виконує роль тьютора, здійснює аналіз відповідей студентів та виставляє оцінки.

При підготовці до виконання практичного завдання варто наголосити студентам про дотримання критеріїв оцінювання. Серед можливих можна виокремити такі як:

- актуальність та відповідність обраної теми програмі вивчення інформатики в школі (клас на вибір);
- інформативність проєкту, можлива зацікавленість учнів у його виконанні ;
- передбачення різних видів роботи (індивідуальна, групова, парна);
- доречність форми представлення;
- самооцінка представленої проєкту тощо.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 19.

Тема: Організація індивідуальної роботи у професійній діяльності вчителя інформатики

Мета: розкрити особливості процесів індивідуалізації та диференціації педагогічної діяльності вчителя інформатики з різною категорією школярів; вдосконалювати вміння студентів моделювати, організовувати та проводити індивідуальну роботу з учасниками освітнього процесу, формувати та розвивати уміння комунікації, вибирати педагогічно доцільні методи індивідуальної роботи.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Сутність, мета, завдання і зміст індивідуальної роботи вчителя інформатики.
2. Особливості організації індивідуальної роботи з учнями, у яких є труднощі вивчення навчальних предметів.
3. Особливості організації індивідуальної роботи з обдарованими учнями.
4. Особливості організації індивідуальної роботи з батьками.

II. Практична частина

- Представлення і обговорення розроблених студентами прикладами організації індивідуальної роботи вчителя інформатики з різними учасниками освітнього процесу.
- Розробка методичних рекомендацій для вчителя інформатики для організації індивідуальної роботи з учасниками освітнього процесу (учнями, батьками).

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді, презентація, мікровикладання.

Рекомендована література

1. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушев Т. Ю. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.
2. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..
3. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.
4. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
5. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.
6. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с.
7. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності [Текст] : навч. посібник для студ. вищих пед. навч. закл. / В. А. Семиченко. - К. : Вища школа, 2004. - 336 с.
8. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю //Вибрані твори у 5-ти т. - К., 1976.- Т.2.-С. 419-656.

!!! Завдання для ведучого

- Проведення тестів, усного опитування.
- Організувати представлення підготовлених студентами прикладів організації індивідуальної роботи у професійній діяльності вчителя інформатики.

- Провести обговорення і оцінювання представлених робіт.
- Обговорити запропоновані студентами методичні рекомендації проведення індивідуальної роботи у професійній діяльності вчителя інформатики.

Завдання для кожного студента

- Підготувати приклад використання вчителем інформатики методу індивідуальної роботи з конкретною категорією учасників освітнього процесу (учнями, у яких є труднощі вивчення навчальних предметів, з обдарованими учнями, з батьками).
- Запропонувати 1-2 методичних рекомендацій для вчителя інформатики з організації індивідуальної роботи.

Рекомендація до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та організовує представлення студентами завдань. Проводить обговорення їх показу та оцінювання. Викладач виступає в ролі тьютора, допомагає аналізувати і узагальнювати, оцінювати результати виконаних завдань студентами, корегує виставлення оцінок. Важливо при обговоренні представлених студентами прикладів індивідуальної роботи з учнями зосередити увагу не тільки на організації навчально-пізнавальної діяльності, але й під час позанавчальної, позакласної виховної роботи. Можливі варіанти також й організації індивідуальної роботи вчителя з учнями при залученні батьків.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 20.

Тема: Організація групової роботи у професійній діяльності вчителя інформатики.

Мета: розкрити особливості організації парної та групової діяльності вчителя інформатики; вдосконалювати вміння студентів моделювати, організовувати та проводити групову роботу з учасниками освітнього процесу, вибирати педагогічно доцільні методи парної та групової роботи, формувати та розвивати уміння комунікації, навичок soft skills.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Сутність, мета, завдання і зміст групової роботи вчителя інформатики.
2. Особливості організації парної та групової роботи з учнями, під час навчальної діяльності на уроках інформатики
3. Особливості організації парної та групової роботи з учнями у позаурочній діяльності.
4. Особливості організації групової роботи з батьками.

II. Практична частина

- Представлення і обговорення розроблених студентами прикладами організації парної і групової роботи вчителя інформатики з різними учасниками освітнього процесу.

- Розробка методичних рекомендацій для вчителя інформатики для організації парної та групової роботи з учасниками освітнього процесу (учнями, батьками).

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді, презентація, мікрОВикладання.

Рекомендована література

1. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушев Т. Ю. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.
2. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..
3. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.
4. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
5. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.
6. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с.
7. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності [Текст] : навч. посібник для студ. вищих пед. навч. закл. / В. А. Семиченко. - К. : Вища школа, 2004. - 336 с.
8. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю //Вибрані твори у 5-ти т. - К., 1976.- Т.2.-С. 419-656.

!!! Завдання для вєдучого

- Проведення тестів, усного опитування.
- Організувати представлення підготовлєних студентами прикладів організації групової роботи у професійній діяльності вчителя інформатики.
- Провести обговорення і оцінювання представлєних робіт.
- Обговорити запропоновані студентами методичні рекомендації проведення групової роботи у професійній діяльності вчителя інформатики.

Завдання для кожного студента

- Підготувати приклад використання вчителем інформатики методу групової роботи з конкретною категорією учасників освітнього процесу на уроках інформатики, у позаурочній діяльності та з батьками.
- Запропонувати 1-2 методичних рекомендацій для вчителя інформатики з організації групової роботи з учасниками освітнього процесу.

Рекомендація до виконання

Для проведення заняття вибирається вєдучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та організовує представлення студентами прикладів організації групової роботи вчителя інформатики з школярами. Важливо під час обговорення та оцінювання представлєних студентами прикладів звертати увагу на реалізацію диференційованого підходу студентами у роботі з учнями, врахування права вибору учнів тощо. Викладач виступає в ролі тьютора, допомагає аналізувати і узагальнювати, оцінювати результати виконаних завдань студентами, корєгує виставлення оцінок.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 21.

Тема: Напрямки самопідготовки вчителів до педагогічної діяльності

Мета: з'ясувати роль самопідготовки вчителя до професійної діяльності вчителя; проаналізувати ефективні шляхи її організації, створити у студентів позитивну мотивацію на самовдосконалення набутих професійних умінь та навичок; формувати педагогічне мислення та навички самоорганізації майбутнього вчителя інформатики.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Сутність самопідготовки вчителя до професійної педагогічної діяльності: попередня та безпосередня підготовка до професійної діяльності.

2. Формальна, неформальна та інформальна освіта майбутнього вчителя інформатики.

3. Індивідуальна самопідготовка та її ефективні методи у професійній освіті майбутніх учителів інформатики.

II. Практична частина

• Представлення і обговорення розроблених студентами програм самопідготовки до професійної діяльності вчителя інформатики.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді, презентація.

Рекомендована література

1. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушев Т. Ю. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.

2. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..

3. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.

4. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.

5. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.

6. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с.

7. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності [Текст] : навч. посібник для студ. вищих пед. навч. закл. / В. А. Семиченко. - К. : Вища школа, 2004. - 336 с.

8. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю //Вибрані твори у 5-ти т. - К., 1976.- Т.2.-С. 419-656.

!!! Завдання для ведучого

- Проведення тестів, усного опитування.
- Організувати представлення підготовлених студентами прикладів програм самопідготовки до професійної діяльності вчителя інформатики.
- Провести обговорення і оцінювання представлених робіт.

Завдання для кожного студента

- Підготувати програму самопідготовки до професійної діяльності вчителя інформатики і представити на практичному занятті.

Рекомендація до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та організовує представлення студентами завдань. Проводить обговорення їх презентації та оцінювання. Варто зорієнтувати майбутніх учителів інформатики на варіативність виконаних завдань, але і вибору педагогічно доцільних методів. Стимулювати їх до саморозвитку та вдосконалення.

Викладач виступає в ролі тьютора, допомагає аналізувати і узагальнювати, оцінювати результати виконаних завдань студентами, корегує виставлення оцінок.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 22.

Тема: Вивчення й діагностика особистісної і професійної компетентності майбутнього вчителя інформатики

Мета: усвідомлення студентами, майбутніми вчителями інформатики, рівня сформованості особистісної і професійної компетентності; набуття та розвиток умінь визначати, аналізувати та критично оцінювати сформовані професійні знання, уміння та навички; сприяти розвитку педагогічної спрямованості, позитивної мотивації до самовдосконалення та саморозвитку.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Характеристика базового рівня сформованості професійної й особистісної компетентності вчителя інформатики закладу загальної середньої освіти.
2. Методики з визначення рівня сформованості професійної компетентності та підготовленості до педагогічної діяльності, їх характеристика.

II. Практична частина

- Проведення різних за спрямованістю методик з визначення рівня сформованості у майбутніх вчителів інформатики професійної й особистісної компетентності.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді, діагностування, тестування.

Рекомендована література

1. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушев Т. Ю. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.
2. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..
3. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.
4. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.

5. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.
6. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с.
7. Практикум з педагогіки / за заг. ред. проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2017. – 546 с.
8. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності [Текст] : навч. посібник для студ. вищих пед. навч. закл. / В. А. Семиченко. - К. : Вища школа, 2004. - 336 с.

!!! Завдання для ведучого

- Проведення тестів, усного опитування.
- Організувати проведення різних методик з визначення рівня сформованості складових професійної та особистісної компетентності майбутніх вчителів інформатики.

Завдання для кожного студента

1. Підготувати 1-2 методики з визначення рівня сформованості складових професійної та особистісної компетентності майбутніх вчителів інформатики.

Рекомендація до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та організовує проведення підготовлених студентами різних методик з визначення рівня сформованості складових професійної та особистісної компетентності майбутніх вчителів інформатики.

Проводить обговорення результатів проведених методик, узагальнює, підводить підсумки та оцінювання студентів. Викладач виступає в ролі тьютора, допомагає аналізувати і узагальнювати, оцінювати результати виконаних завдань студентами, корегує виставлення оцінок.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 23.

Тема: Продуктивний передовий педагогічний досвід: сутність, вивчення та поширення

Мета: з'ясувати сутність та особливості змісту поняття «продуктивний передовий педагогічний досвід», визначити ознаки та роль у професійному вдосконаленні вчителя інформатики; розвивати професійне мислення студентів, професійну компетентність; сприяти розвитку мотивації до самовдосконалення та саморозвитку професійних знань, умінь та навичок.

План

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Поняття «педагогічний досвід», «продуктивний передовий педагогічний досвід», їх характеристика та зміст.
2. Організаційні етапи процесу вивчення та узагальнення педагогічного досвіду: значення, аналіз та оцінка мети, засобів і результатів педагогічної діяльності.
3. Поширення продуктивного передового педагогічного досвіду.

II. Практична частина

- Обговорення підготовлених студентами прикладів продуктивного передового педагогічного досвіду педагогічної діяльності вчителів інформатики.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, дидактичні матеріали.

Рекомендована література

1. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушев Т. Ю. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.
2. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..
3. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.
4. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
5. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.
6. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с.
7. Практикум з педагогіки / за заг. ред. проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2017. – 546 с.
8. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності [Текст] : навч. посібник для студ. вищих пед. навч. закл. / В. А. Семиченко. - К. : Вища школа, 2004. - 336 с.

!!! Завдання для ведучого

- Проведення тестів, усного опитування.
- Продумати схему та критерії обговорення підготовлених студентами прикладів передового педагогічного досвіду вчителів інформатики.
- Організувати обговорення підготовлених студентами прикладів продуктивного передового педагогічного досвіду педагогічної діяльності вчителів інформатики.

Завдання для кожного студента

Підготувати приклад продуктивного досвіду вчителя інформатики (із вивчення передового досвіду конкретного вчителя інформатики під час виробничої педагогічної практики).

Рекомендація до виконання

Для проведення заняття вибирається ведучий, який проводить тестування, обговорення теоретичних питань та організовує обговорення підготовлених студентами прикладів продуктивного передового педагогічного досвіду вчителів інформатики за визначеними схемою та критеріями. Узагальнює, підводить підсумки та оцінювання студентів. Викладач виступає в ролі тьютора, допомагає аналізувати і узагальнювати, оцінювати результати виконаних завдань студентами, корегує виставлення оцінок.

Висвітлюючи питання про передовий педагогічний досвід варто зосередити увагу студентів на сутність поняття та ознаки. *Передовий педагогічний досвід* - це творча діяльність педагога, яка забезпечує стійку ефективність навчально-виховного процесу шляхом використання оригінальних або вже відомих форм, методів, засобів навчання і виховання на основі їх удосконалення. До основних ознак відносять: новизну, систему

навчання та виховання, стабільність та результативність, високу ефективність та можливість використання іншими педагогами.

Важливими етапами вивчення і поширення педагогічного досвіду вважають такі: визначення педагогічної проблеми та об'єкта вивчення, попереднє вивчення досвіду (бесіди з педагогом з метою визначення ідеї, визначаються методи вивчення, виділення новизни, педагогічних умов, результативності), основне вивчення досвіду (детальне дослідження, систематизація і узагальнення, визначення системи умов впровадження).

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 24.

Тема: Професійне самовдосконалення. Самоосвіта та самовиховання вчителя інформатики. Підсумкова модульна контрольна робота.

Мета: ознайомити студентів з формами професійного самовдосконалення, методичної роботи в школі, формувати уявлення про методичну роботу як один із шляхів підвищення кваліфікації вчителів, виховувати потребу займатися самовихованням, самоосвітою, підвищувати свій професійний рівень, формувати готовність активно включатися у методичну роботу школи.

План

I. Практична частина

Проведення експрес-контролю з теми.

Проведення підсумкової модульної контрольної роботи.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: усне і письмове тестування.

Рекомендована література

1. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушев Т. Ю. - Х.: Вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.
2. Марченко О. Г. Основи педагогічної майстерності. Х. : Основа, 2009. 112 с..
3. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: Твори, 2019. 240 с.
4. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид. перероб. та доп. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
5. Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.
6. Педагогічна майстерність. Практикум / упоряд. Л. В. Галіцина. К. : Шкільний світ, 2012. 120 с.
7. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності [Текст] : навч. посібник для студ. вищих пед. навч. закл. / В. А. Семиченко. - К. : Вища школа, 2004. - 336 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентості	Оцінка за національною шкалою
					екзамен
90-100	A	відмінно	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно
82-89	B	дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
74-81	C	добре	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок		
64-73	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно
60-63	E	достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивний-продуктивний)	незадовільно
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів		

Поточний контроль на лабораторних заняттях проводиться з метою виявлення готовності до занять здобувача вищої освіти першого освітнього рівня бакалавра такими методами:

- вибіркове усне опитування;
- фронтальне стандартизоване опитування за картками, тестами протягом 5–10 хв;
- індивідуальна перевірка виконання домашніх завдань;
- оцінка активності студента під час занять, внесених пропозицій, оригінальних рішень, уточнень і визначень, доповнень попередніх відповідей і т. ін.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Особистість вчителя інформатики.
2. Сучасні вимоги до вчителя в умовах Нової української школи.
3. Професіограма сучасного вчителя інформатики.
4. Сутність та характеристика професійної педагогічної діяльності.
5. Педагогічна дія як найменший елемент професійно-педагогічної діяльності.

Педагогічна ситуація і задача.

6. Професійна майстерність вчителя.
7. Поняття «компетенція», «компетентність», «компетентнісний підхід підготовки майбутнього вчителя інформатики».
8. З історії розвитку теорії і практики педагогічної майстерності.
9. Сутність та зміст педагогічної майстерності вчителя інформатики.
10. Характеристика основних компонентів педагогічної майстерності.
11. Педагогічна професійна культура та етика вчителя інформатики.
12. Характеристика ідей В. Сухомлинського з формування творчої особистості вчителя.
13. Компетентнісний підхід до формування професійної майстерності вчителя інформатики.
14. Поняття “педагогічна техніка”, зміст та структура.
15. Характеристика компонентів педагогічної техніки вчителя інформатики.
16. Внутрішня педагогічна техніка вчителя інформатики. Сутність та характеристика компонентів.
17. Зовнішня педагогічна техніка вчителя інформатики. Сутність та характеристика компонентів.
18. Методики тренування голосу, дихання, мовлення.
19. Педагогічне спілкування: сутність, види, функції.
20. Методики розвитку вмінь і навичок педагогічного спілкування.
21. Труднощі професійного спілкування вчителя інформатики: бар’єри, конфлікти.
22. Види бар’єрів професійного спілкування вчителя інформатики.
23. Шляхи вирішення конфліктів у професійній діяльності вчителя інформатики.
24. Булінг в учнівському середовищі: сутність, проблеми виникнення та шляхи подолання
25. Профілактика виникнення булінгу в учнівському колективі.
26. Майстерність організації педагогічної взаємодії.
27. Педагогічне партнерство вчителя інформатики з учасниками освітнього процесу.
28. Організація індивідуальної роботи у професійній діяльності вчителя інформатики.
29. Організація групової роботи у професійній діяльності вчителя інформатики.
30. Майстерність вчителя у виборі педагогічно доцільних методів навчання і виховання.
31. Напрямки самопідготовки вчителів до педагогічної діяльності.
32. Методики вивчення й діагностики особистісної і професійної компетентності майбутнього вчителя інформатики
33. Професійне самовдосконалення педагогічної майстерності вчителя інформатики.
34. Самоосвіта та самовиховання вчителя інформатики.
35. Продуктивний передовий педагогічний досвід: сутність, вивчення та поширення.